

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/9/2024
Identifikačné číslo spisu:	4119201211
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4119201211.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: V. I., nar. H., bytom S., zast. BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Laurinská 4, Bratislava, IČO: 36 833 533, proti žalovanému: L. M., nar. H., bytom S., o určenie bývalého vlastníckeho práva k vyvlastneným pozemkom a o určenie, že finančná náhrada z a vyvlastnenie patrí žalobkyni, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 17C/10/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 26. apríla 2023 sp. zn. 5Co/93/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie proti výroku Krajského súdu v Nitre z 26. apríla 2023 č. k. 5Co/93/2022-313, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania priznaných žalobcovi zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie o d m i e t a .

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 26. apríla 2023 č. k. 5Co/93/2022-313, vo výroku, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti a súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania priznaných žalobcovi potvrdil a dopĺňací rozsudok Okresného súdu Nitra z 11. mája 2021 č. k. 17C/10/2019-204 a dopĺňací rozsudok Okresného súdu Nitra z 29. marca 2022 č. k. 17C/10/2019-263 z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom 25. septembra 2020 č. k. 17C/10/2019-142 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“ alebo „rozsudok súdu prvej inštancie“) určil, že finančná náhrada za vyvlastnenie pozemku nachádzajúceho sa v katastrálnom území: C., obec: C., okres: M., parcela registra „C“ s parc. č. 2654 - orná pôda o výmere 3003 m² vo výške 45.375,33 eur podľa rozhodnutia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odboru štátnej stavebnej správy z 18. 04. 2016 č. 13937/2016/B624-SV/24702/To, v spojení s rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky z 01. 03. 2016 č. OU-NR-OVBP2-2016/009647-5 patrí žalobkyni (prvá výroková veta). Žalobkyni priznal náhradu trov konania vo

výške 100 %, ktoré je povinný zaplatiť žalovaný (druhá výroková veta) s tým, že o výške náhrady trov bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (tretia výroková veta).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. C., parcela registra „C“ s parc. č. 2654 - orná pôda o výmere 3003 m², ktorej bola v čase rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom. Domáhala sa vydania aj alternatívneho petitu, že finančná náhrada za vyvlastnenie predmetného pozemku patrí žalobkyni. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným uzavrela zmluvu, na základe ktorej jej bolo z jeho strany vyplatených 2.100 eur za omeškanie nájomného; zmluva bola zavkladovaná 21. júla 2015. Po doručení rozhodnutia Okresného úradu Senec, katastrálny odbor, F. zistila, že podpísala zámennú zmluvu, ktorou zamenila svoje pozemky za pozemok nachádzajúci sa v k. ú. A., o ktoré pozemky nemala záujem. Túto zmluvu považovala za neplatnú, nakoľko ju žalovaný ľstivo nahovoril na prevod pozemku. Žalovaný s podanou žalobou nesúhlasil a žiadal ju zamietnuť. Namietal existenciu prekážky res iudicata, nakoľko žalobkyňa podala žalobu, o ktorej Okresný súd Nitra pod sp. zn. 14C/408/2016 rozhodol tak, že žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a odvolací súd v rámci odvolacieho konania rozsudok okresného súdu potvrdil. K argumentácii žalobkyne uviedol, že jej bola predložená ponuka na zámennú zmluvu a následne kúpnu zmluvu; voči takémuto postupu žalobkyňa neprejavila žiaden nesúhlas. Tvrdenia žalobkyne, že zmluvu nečítala v dôsledku časovej tiesne považoval za účelové, nakoľko následne v kontexte neskorších udalostí nadobudla dojem, že toto jej rozhodnutie nie je pre ňu ekonomicky výhodné. Za nepravdivé považoval aj tvrdenie, že nemala čas si prečítať zmluvu. Poukázal na to, že žalobkyňa v zmluve podpísala prehlásenie, že sa s obsahom zmluvy oboznámila, bola dojednaná podľa ich slobodnej vôle, vážne a zrozumiteľne, nie v tiesni a ani za nápadne nevýhodných podmienok.

1.2. Okresný súd aplikoval § 4 ods. 1 zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov; § 37 ods. 1, § 39, § 39a, § 40a, § 49a a § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako aj § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov.

1.3. Okresný súd ustálil, že predmetom sporu bolo požadované určenie, že žalobkyňa bola v čase vyvlastnenia výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. C., zapísanej na LV č. XXXX, parcela registra „C“, parc. č. 2654 - orná pôda o výmere 3003 m², a preto jej patrí náhrada za vyvlastnenie v zmysle rozhodnutia č. OU-NR-OVBP2-2016/009647-5 z 1. marca 2016, vydaného Okresným úradom Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky Nitra. Svoje vlastnícke právo k nehnuteľnosti žalobkyňa založila na tvrdení absolútnej neplatnosti zámennej zmluvy č. N XX uzavretej so žalovaným 15. júla 2015. Predmetom tejto zmluvy bola zámena nehnuteľnosti žalovaného nachádzajúcej sa v k. ú. A., zapísaných na LV č. XXXX ako parcela registra „E“, parc. č. 782/1, orná pôda o výmere 4437 m², za pozemky žalobkyne nachádzajúce sa v k. ú. C. zapísané na LV č. XXXX, parcela registra „C“, parc. č. 2654 - orná pôda o výmere 3003 m². Po tejto zámene bola nehnuteľnosť, pôvodne patriaca žalobkyni, vyvlastnená rozhodnutím Okresného úradu Nitra z dôvodu vybudovania strategického parku; na základe rozhodnutia o vyvlastnení prešlo vlastnícke právo na spoločnosť MH Invest s. r. o. Náhrada za vyvlastnený pozemok vo výške 45.375,33 eur bola zložená na depozitný účet Slovenského pozemkového fondu z dôvodov, že na súde prebiehali konania o určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia, z čoho vyplýva, že Slovenský pozemkový fond má na základe rozhodnutia vydaného Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky z 18. apríla 2016 finančné prostriedky na spornú nehnuteľnosť vyplatiť tomu, kto bol vlastníkom v čase vyvlastnenia.

1.4. Sporná bola otázka, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. C., obec C., okres M., vedenej na Okresnom úrade Nitra, katastrálnom odbore, zapísanej na LV č. XXXX, parcela registra „C“, parc. č. 2654 - orná pôda o výmere 3003 m² (ďalej a j „sporná nehnuteľnosť“) k u dňu vyvlastnenia. Súd prvej inštancie posudzujúc existenciu naliehavého právneho záujmu uzavrel, že žalobkyňa má na požadovanom určení naliehavý právny záujem z dôvodu, že na základe rozhodnutia správneho orgánu bola náhrada za vyvlastnený pozemok, ktorý je predmetom konania, zložená na depozitný účet Slovenského pozemkového fondu s tým, že bude vyplatená tomu, o k o m bude

právoplatne rozhodnuté, že bol v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom pozemku.

1.5. Okresný súd poukázal na súvisiace uznesenie vlády Slovenskej republiky, ktorá uznesením z 8. júla 2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii; stavba sa týka aj spornej nehnuteľnosti. Dňa 22. júla 2015 bola Okresnému úradu Nitra doručená žiadosť Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky o zápis predkupného práva štátu a osvedčenie o tom, že stavba „Vybudovanie strategického parku“ je významnou investíciou a jej uskutočnenie je vo verejnom záujme.

1.6. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania a tvrdení žalobkyne súd prvej inštancie ustálil, že žalobkyňa skutočne nemala záujem o uzatvorenie zámennej zmluvy. Pozemky nachádzajúce sa v A. nepoznala, nemala záujem ich nadobudnúť do vlastníctva, nevedela, akú majú skutočnú hodnotu, v A. nikdy nebola a ani nevedela, kde by sa pozemok, ktorý mala nadobudnúť zámennou zmluvou, mohol nachádzať. Súd prvej inštancie tak mal za preukázané, že žalovaný uviedol žalobkyňu do omylu, ktorý bol podstatným omylom, týkajúcim sa právneho dôvodu, keď vôľa žalobkyne bola zameraná na prevzatie finančných prostriedkov za zameškané nájomné a nie na uzavretie zámennej zmluvy a zároveň bol omylom vyvolaným druhou stranou úmyselne, ktorá vedome a klamlivo predstierala podpísanie dlžného nájomného. Žalovaný nepreukázal, že tvrdenia žalobkyne sú nepravdivé, účelové a zmluva bola výsledkom konsenzu oboch strán. Uzavretie zámennej zmluvy v omyle žalobkyňa preukázala výpoveďou, ako aj listinnými dôkazmi.

1.7. Okresný súd uzavrel relatívnu neplatnosť nájomnej zmluvy podľa § 49a Občianskeho zákonníka; zmluva pri uzavretí, ktorej jeden z účastníkov úmyselne predstieral určitú vôľu so zámerom, aby tým vyvolal u druhého účastníka omyl, alebo aby tým využil jeho omyl, nie je neplatná podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre nedostatok vážnej vôle alebo podľa § 39 pre rozpor so zákonom.

1.8. Z uvedených dôvodov a vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu bol vlastníkom spornej nehnuteľnosti štát z dôvodu vyvlastnenia a riešenie otázky vlastníctva ku dňu vyvlastnenia má rozhodujúci význam pre to, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, okresný súd určil, že žalobkyňa, ktorá bola v čase vydania rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom sporných nehnuteľností, patrí náhrada za vyvlastnenie.

1.9. Pri rozhodovaní o trovách konania súd prvej inštancie aplikoval § 262 ods. 1, ods. 2 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a úspešnej žalobkyni priznal plnú náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie doplniacím rozsudkom z 11. mája 2021 č. k. 17C/10/2019-204 (ďalej len „doplniací rozsudok“) žalobu vo zvyšku zamietol (štvrtá výroková veta). Poukázal na to, že žalobkyňa v žalobe uviedla dva žalobné petity; prvým z výrokov žiadala určiť vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia a druhým žiadala určiť, že finančná náhrada za vyvlastnenie sporného pozemku patrí žalobkyňi. Okresný súd konštatoval, že v rozsudku z 25. septembra 2020 opomenul rozhodnúť o prvom žalobnom petite, a teda o petite, ktorým sa žalobkyňa domáhala určenia, že ku dňu vyvlastnenia bola vlastníčkou spornej nehnuteľnosti.

2.1. Okresný súd poukázal na odôvodnenie svojho rozsudku z 25. septembra 2020 o tom, že žalobkyňi patrí náhrada za vyvlastnenie. Dodal, že žalobkyňa žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v takom prípade by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Z uvedeného dôvodu žalobu vo zvyšnej časti uplatneného nároku (o určenie vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia) zamietol.

2.2. Súd prvej inštancie uviedol, že v dopĺňajúcom rozsudku o náhrade trov konania nerozhodoval, nakoľko pri rozhodovaní o trovách konania v pôvodnom rozsudku zohľadnil výsledok konania.

3. Okresný súd ďalším doplniacím rozsudkom z 29. marca 2022 č. k. 17C/10/2019-263 (ďalej len

„doplňací rozsudok o trovách konania“) žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinná zaplatiť žalobkyňa (piata výroková veta) s tým, že o výške náhrady trov bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným rozhodnutím (šiesta výroková veta).

3.1. Okresný súd v doplňacom rozsudku o trovách konania uviedol, že opomenul rozhodnúť o trovách konania voči zamietajúcej časti; z uvedeného dôvodu vytýčil termín pojednávania, na ktorom vyhlásil doplňací rozsudok o trovách konania. Z prednesov účastníkov konšatoval, že žalobkyňa mala za to, že v konaní dosiahla to, čo požadovala, a preto jej patrí plná náhrada trov konania; žalovaný namietal, že žalobkyňa mala úspech len čo sa týka jedného navrhovaného petitu. Na základe uvedeného bolo potrebné vysloviť záver, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania, prípadne vysloviť, že na náhradu trov konania má právo žalovaný z dôvodu procesného úspechu vo výške 50 %.

3.2. Z odôvodnenia doplňacieho rozsudku o náhrade trov konania vyplýva, že súd prvej inštancie aplikoval § 145 ods. 2, § 146 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP; poukázal na jurisprudenciu a judikaturu v prípade rozhodovania o trovách zastaveného konania. Výslovne uviedol, že „o trovách konania rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP. Žalobcovia v žalobe uviedli dva petty, pričom súd prvej inštancie rozhodol o druhom alternatívnom petite a o zvyšnom petite rozhodol doplňacím rozsudkom č. k. 17C/10/2019-204 z 11. mája 2021, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol a pretože žalovaný neuznal právo žalobcov, ktorého sa v priestore domáhali, pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania je potrebné zistiť, kto zavinil jeho zastavenie, nakoľko vznik konania spôsobí vždy žalobca podaním žaloby. Konanie bolo zastavené pre správanie žalobcov a nie pre správanie žalovaného, žalobcovia späťvzatie žaloby neodôvodnili.“ Okresný súd uzavrel, že „žalobcovia späťvzatím návrhu v prvej časti alternatívneho petitu zavinili zastavenie konania, a preto má žalovaný právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu.“

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 26. apríla 2023 č. k. 5Co/93/2022-313 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania priznaných žalovanému potvrdil (prvá výroková veta); rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania priznaných žalobkyňi zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (druhá výroková veta).

4.1. Odvolací súd preskúmal rozsudok okresného súdu v spojení s jeho doplňacími rozsudkami, a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Pokiaľ ide o napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z 25. septembra 2020, vo vzťahu k nemu považoval odvolacie dôvody žalovaného v ich väčšine za opodstatnené; odvolanie žalovaného proti doplňaciemu rozsudku z 11. mája 2021 vyhodnotil odvolací súd za nedôvodné. Odvolanie žalovaného proti doplňaciemu rozsudku vzhľadom na jeho obsah odvolací súd považoval za návrh na vydanie doplňacieho rozsudku ohľadom rozhodnutia o náhrade trov konania k zamietnutiu žaloby vo zvyšnej časti, čo bolo napravené vydaním doplňacieho rozsudku z 29. marca 2022. Odvolanie žalobkyne smerujúce voči doplňaciemu rozsudku z 29. marca 2012 (správne má byť „2022“ - poznámka dovolacieho súdu) vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné.

4.2. Pokiaľ ide o rozsudok súdu prvej inštancie z 25. septembra 2020, tento považoval odvolací súd vo vyhovujúcej časti výroku a oboch súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania za postihnutý procesnou vadou v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) CSP, z ktorého dôvodu rozsudok okresného súdu zrušil s následkom vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd konšatoval nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku kvôli nedostatku jeho odôvodnenia.

4.2.1. Odvolací súd vytkol odôvodneniu rozsudku súdu prvej inštancie, že neobsahuje, ani nevysvetľuje podstatu uplatneného nároku žalobkyne z hľadiska hmotného práva, a to aj s poukazom na konkrétne ustanovenia špeciálneho predpisu hmotnoprávnej povahy, za ktoré odvolací súd považoval zákon č. 282/2015 Z. z. o vyvlastnení, eventuálne § 65 a nasl. Notárskeho poriadku, týkajúceho sa úschov.

4.2.2. Konštatovanie dostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení nebolo možné považovať za dostatočné a tým aj vyčerpávajúce; súd prvej inštancie nezodpovedal otázku, či

druh žaloby podaný v danom prípade žalobkyňou je skutočne účinným procesným nástrojom ochrany jej práv, a či bez tohto určenia nebude uplatnené právo ohrozené a nestane sa neistým. V danom prípade pritom nejde o určovaciu žalobu ako prostriedok ochrany už porušeného práva a ani o určovaciu žalobu riešiacu aktuálny problém. Súd prvej inštancie mal v ďalšom konaní opätovne vyhodnotiť dostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení.

4.2.3. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie bližšie odôvodniť posudzovanú námietku zo strany žalovaného ohľadom existencie *res iudicata*, a to so zameraním sa na porovnanie skutkových okolností prezentovaných žalobkyňou v oboch konaniach (sp. zn. 14C/408/2016 a sp. zn. 17C/10/2019).

4.2.4. Podľa názoru odvolacieho súdu nevychádza z patričného rozsahu skutkových zistení ani záver súdu prvej inštancie, konštatujúci relatívnu neplatnosť danej zámennej zmluvy podľa § 49a Občianskeho zákonníka v dôsledku omylu, ktorej sa žalobkyňa dovoláva. Okresný súd nespomína a ani neposudzuje premlčanie rezultujúce z § 101 Občianskeho zákonníka, ktoré s a viaže práve k relatívnej neplatnosti právneho úkonu v trojročnej premlčacej dobe.

4.2.5. Odvolací súd pripomenul súdu prvej inštancie potrebu rešpektovania zásady autonómie vôle prejavujúcej sa aj v oblasti kontraktachnej voľnosti; zmluvná autonómia strán je vyjadrená aj prostredníctvom zásady platnosti právnych úkonov; základným princípom výkladu zmlúv je priorita takého výkladu, ktorý nezakladá neplatnosť zmluvy pred takým výkladom, ktorý neplatnosť zmluvy zakladá, ak sú možné obidva výklady. Uložil súdu prvej inštancie zrealizovať účastnícky výsluch žalobkyne ako jedného zo základných dôkazných prostriedkov, ktorý doposiaľ v konaní pred súdom prvej inštancie realizovaný nebol a pri následnom posúdení unesenia dôkazného bremena zo strany žalobkyne ohľadne ňou prezentovaných skutkových tvrdení, opätovne v danej veci rozhodnúť.

4.3. Pokiaľ ide o doplniace rozsudky z 11. mája 2021 a z 29. marca 2022 tieto odvolací súd potvrdil.

4.3.1. Vo vzťahu k doplniacemu rozsudku z 11. mája 2021 sa odvolací súd iba stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie obsiahnutom v bodoch 9. a 10. odôvodnenia rozsudku, ktoré správne viedlo k zamietnutiu podanej žaloby vo zvyšku.

4.3.2. Ako vecne správny potvrdil odvolací súd aj doplniaci rozsudok z 29. marca 2022 z dôvodu, že sa plne stotožnil s odôvodnením o priznaní náhrady trov konania v rozsahu 100 % žalovanému a poukázal na body 13. a 14. odôvodnenia tohto doplnacieho rozsudku.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodila z § 420 písm. f) CSP ako aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5.1. Dovolateľka poukázala na obsah žaloby a čoho sa v spore domáhala. Rozhodnutie odvolacieho súdu napadla v celom rozsahu a tvrdila, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil o d ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

5.2. Zdôraznila, že v spore sa domáhala určenia, že v čase vyvlastnenia sporného pozemku bola jeho vlastníkom (primárny petit) alebo alternatívne, že jej patrí náhrada za vyvlastnenie (sekundárny petit). Výtkla odvolaciemu súdu, že v napadnutom rozhodnutí neuviedol, či petit žaloby posúdil ako alternatívny, eventálny alebo sa malo jednať o dva samostatné žalobné petity.

5.2.1. Pripustila, že v žalobe použila slovo „alternatívne“; z obsahu žaloby však vyplynulo, že išlo o eventálny petit. Žalobkyňa sa totiž nedomáhala, aby bolo vyhovené obom petitom; chcela sa domôcť náhrady za vyvlastnenie; iba z opatrnosti formulovala eventálny petit z dôvodu, že súd prvej inštancie a

odvolací súd doposiaľ nerozhodujú v obdobných veciach jednotne; v niektorých sporoch vyhovujú primárnemu petitu, v iných sekundárnemu petitu.

5.2.2. S poukazom na závery vyplývajúce z rozhodnutí dovolacieho súdu (sp. zn. 3Cdo/347/2009 a 4Cdo/113/2010) uviedla podstatu eventuálneho petitu; konštatovala, že pri eventuálnom petite je neprípustné, aby odvolací súd potvrdil zamietnutie jedného petitu a v tejto časti malo byť konanie právoplatne skončené a v rozsahu druhého petitu rozsudok súdu prvej inštancie vrátil na ďalšie konanie. O eventuálnom petite sa totiž má vždy rozhodnúť vo vzájomnej súvislosti; v danom prípade mal odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť alebo ho v celom rozsahu zrušiť. Ak tak odvolací súd nepostupoval, zaťažil konanie vadou zmätočnosti, ktorú je možné napraviť jedine zrušením napadnutého rozhodnutia v celom rozsahu.

5.3. Dovolateľka namietla, že odvolací súd predčasne rozhodol o trovách konania. Odvolací súd výrok rozsudku súdu prvej inštancie o priznaní nároku na náhradu trov konania žalobkyni zrušil a výrok o priznaní nároku žalovanému potvrdil. Uvedené je zmätočné, pretože vo výsledku žalovanému už teraz bola priznaná plná náhrada trov konania, aj keď konanie ešte nebolo právoplatne skončené. Aj keby bola žalobkyňa vo zvyšnej časti úspešná, náhrada trov konania jej už zrejme priznaná nebude vzhľadom na znenie doplnacieho rozsudku z 29. marca 2022.

5.4. V rámci uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd pritom sám vytkol súdu prvej inštancie, že rozsudok z 25. septembra 2020 je nepreskúmateľný, nakoľko neobsahuje a nevysvetľuje podstatu uplatneného nároku žalobkyne z hľadiska hmotného práva. Žalobkyňa poukázala na to, že ani doplnací rozsudok z 11. mája 2021 vytknuté skutočnosti neobsahoval; napriek tomu odvolací súd považoval rozsudok v zamietajúcej časti za správny a žiadne ďalšie dôvody na odstránenie nedostatku odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie nedoplnil. Tým zaťažil napadnuté rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti.

5.4.1. Pokiaľ dovolateľka namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu zdôraznila, že odvolací súd, ani súd prvej inštancie neuviedli, akú žalobu na plnenie a voči komu má mať žalobkyňa, ktorá žaloba by vylučovala jej naliehavý právny záujem.

5.5. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. písm. b) CSP. Za rozhodujúcu právnu otázku považovala otázku, či je daný naliehavý právny záujem na určení, že žalobkyňa bola v čase právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom spornej nehnuteľnosti.

5.5.1. Uvedenú právnu otázku súdy nižších inštancií riešili a vyriešili tak, že žalobkyňa žalobou nesledovala zosúladienie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorej by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná.

5.5.2. Žalobkyňa mala za to, že došlo k odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. 1Cdo/121/2022, v ktorom dovolací súd uviedol: „zo žiadneho ustanovenia ani judikatúry nevyplýva, že naliehavý právny záujem je daný nevyhnutne len v situácii, ak sa určovacím výrokom sleduje zosúladienie zápisu o verejnom registri a skutočného stavu; je to totiž len jeden z možných prípadov, keď je naliehavý právny záujem daný, avšak nie jediný.“

5.5.3. Uvedené podporila aj závermi vyplývajúcimi z rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie sp. zn. II. ÚS/482/2021), v ktorom ústavný súd dodal, že „otázka naliehavého právneho záujmu, teda potreba určovacieho rozsudku, sa skúma vo vzťahu k aktuálnemu právnemu stavu, resp. k aktuálnej právnej neistote, čo však nebráni ani minulému určeniu, pokiaľ má toto minulé určenie význam aj pre súčasné právne vzťahy.“ Podporne poukázala na závery vyplývajúce z nálezu

ústavného súdu zo 14. februára 2023 sp. zn. IV. ÚS/269/2022.

5.5.4. S poukazom na skutkový stav prejednávanej veci, a teda skutočnosť, že medzičasom bol pozemok, ktorý mal žalovaný nadobudnúť o d žalobkyne, vyvlastnený a prebiehal medzi nimi súdny spor, finančná náhrada bola s poukazom na § 111 ods. 4 stavebného zákona odovzdané Slovenskému pozemkovému fondu s tým, že fond mal vyplatiť prijatú náhradu vlastníčkovi.

5.5.5. Dovolateľka uzavrela, že správne mala byť nastolená otázka vyriešená tak, že „ak došlo k vyvlastneniu nehnuteľnosti a náhrada z a vyvlastnenie bola odovzdaná do depozitu Slovenskému pozemkovému fondu s tým, že tento vypláti tomu, kto bol v rozhodnom čase vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, že bola v čase právoplatnosti rozhodnutia o jej vyvlastnení jej vlastníčkou.“

5.5.6. Na podporu svojich tvrdení žalobkyňa poukázala na rozhodnutia iných senátov odvolacieho súdu, kde bolo právo určené „do minulosti“.

5.5.7. Žalobkyňa tak namietla odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), z opatrnosti namietala, že nastolená právna otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

6. Vyjadrenie k dovolaniu podané nebolo.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) sa pred vecným posúdením veci zaoberal otázkou, či dovolanie nesmeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

7.1. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu totiž vyplýva, že odvolací súd prvou výrokovou vetou rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti a súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania potvrdil a druhou výrokovou vetou rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7.2. Dovolateľka napadla dovolaním rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu, a teda aj v časti, v ktorej odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7.3. Civilný sporový poriadok upravuje prípustný predmet dovolania v § 420 až § 423. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné iba v prípade, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP); z dôvodov väd zmätočnosti je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí (§ 420 CSP); z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 421 CSP).

7.4. Zrušujúci výrok čo aj rozsudku odvolacieho súdu má charakter uznesenia (odvolací súd rozhoduje rozsudkom, ak potvrdzuje rozsudok alebo mení rozsudok; inak rozhoduje uznesením - § 392 CSP).

7.5. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa k otázke dovolania proti zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu vyjadril v uznesení z 19. januára 2017 sp. zn. 3Cdo/236/2016, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 19/2017, ktorá právna veta znie: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku.“ Uvedené závery sú rozhodovacou praxou dovolacieho súdu rešpektované aj vo vzťahu k dovolacej argumentácii nesprávneho právneho posúdenia; dovolací súd v uznesení z 27. septembra 2018 sp. zn. 5Cdo/92/2018 uviedol, že „taktiež nejde ani o

rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, preto nemožno vyvodiť prípustnosť dovolania ani z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.“

7.6. Pokiaľ teda dovolateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu aj v časti, v ktorej krajský súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, dovolací súd konštatuje, že v tomto rozsahu dovolanie nie je podľa § 420 CSP a ani podľa § 421 ods. 1 CSP prípustné. Z uvedeného dovolací súd prvou výrokovou vetou tohto uznesenia dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, a to bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

8. Pokiaľ žalobkyňa dovolaním napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý odvolací súd prvou výrokovou vetou rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti a v súvisiacich výrokoch o náhrade trov konania priznaných žalovanému potvrdil, dovolací súd konštatuje, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); z uvedeného dôvodu v tejto časti dovolania pristúpil k jeho vecnému prieskumu.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, majúci v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdov nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť vo veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

11. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorý sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto podmienka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3Cdo/208/2014).

12. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých spor bol právoplatne skončený meritórnym rozhodnutím musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

13. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti; z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať

nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. V danom prípade dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď tvrdila, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

18. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (ako v prípade ďalších vád zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

19. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

20. Pokiaľ dovolateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania možno vyvodiť, že namietala:

- zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu pokiaľ ide o náhradu trov konania; odvolací súd o trovách konania rozhodol predčasne a zmätočne;
- zmätočnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý neuviedol, či uplatnený nárok posudzoval v jeho žalobných petitoch ako nárok alternatívny, eventúálny alebo ako dva samostatné žalobné petity;
- nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu pokiaľ ide o jeho záver, ktorým vytkol rozsudku súdu prvej inštancie z 25. septembra 2020 nepreskúmateľnosť z dôvodu, že neobsahuje a nevysvetľuje podstatu uplatneného nároku žalobkyne z hmotného práva a naproti tomu dopĺňací rozsudok okresného súdu z 11. mája 2021 zaťažený rovnakou vadou považoval za preskúmateľný.

21. K uvedenému dovolací súd uvádza, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné. Úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou

neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné.

22. Dovolateľka namietla zmatečnosť rozsudku odvolacieho súdu, keď tento predčasne rozhodol o trovách konania.

22.1. K uvedenému dovolací súd poukazuje na § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne súd aj bez návrhu v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

22.2. K namietanej zmatečnosti dovolací súd uvádza, že určitý stupeň zmatečnosti rozhodnutí súdov nižších inštancií vyvolala už skutočnosť, že súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol rozsudkom z 25. septembra 2020; následne o jednom zo žalobných petitov rozhodol doplnčiacim rozsudkom z 11. mája 2021 a následne o trovách konania ďalším doplnčiacim rozsudkom z 29. marca 2022. V pôvodnom rozsudku pritom rozhodol o trovách konania tak, že žalobkyni priznal náhradu trov konania vo výške 100 % voči žalovanému (tento výrok bol napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu zrušený) a doplnčiacim rozsudkom z 29. marca 2022 náhradu trov konania priznal žalovanému v rozsahu 100 % proti žalobkyni (tento výrok bol napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu potvrdený).

22.3. Nemožno opomenúť skutočnosť, že pokiaľ súd prvej inštancie doplnčiacim rozsudkom z 11. mája 2021 vo zvyšku žalobu zamietol, výslovne konštatoval, že o náhrade trov konania v doplnčacom rozsudku už nerozhodoval, nakoľko pri rozhodovaní o trovách konania rozsudkom z 25. septembra 2020 zohľadnil výsledok konania. Zmatečne voči tomuto záveru potom pôsobí konštatovanie súdu prvej inštancie v doplnčacom rozsudku o trovách konania z 29. marca 2022, že okresný súd opomenul rozhodnúť o trovách konania voči zamietajúcej časti.

22.4. Rozsudok súdu spolu s doplnčacími rozsudkami totiž tvorí ucelenú jednotu, ktorá je výsledkom rozhodovacej činnosti súdu; v danom prípade si jednotlivé zložky rozsudku tvorené pôvodným rozsudkom a doplnčacími rozsudkami vo svojej podstate v otázke trov konania odporujú. Nepreskúmateľným (a teda zmatečným) pritom nie je len také rozhodnutie, ktoré neobsahuje vôbec odôvodnenie, alebo ktorého odôvodnenie je nedostatočné, ale aj také rozhodnutie, ktorého odôvodnenie si v jeho jednotlivých častiach odporuje.

22.5. Treba súhlasiť so žalobkyňou, že zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a zároveň potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania (okrem potvrdenia v zamietajúcej časti) zakladá zmatečnosť rozhodnutia odvolacieho súdu; rozhodnutie o trovách konania je predčasné z dôvodu, že konanie vo veci samej nie je skončené (v časti bola vec vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu). Uvedené platí o to viac, že súd prvej inštancie do výroku o trovách konania (priznaných žalovanému) nepremietol predmet časti tohto konania; formulácia výroku (žalovanému sa priznáva náhrada trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinná zaplatiť žalobkyňa) navodzuje záver, že o trovách konania bolo rozhodnuté definitívnym spôsobom, a to o trovách celého konania. Záväzným je totiž výrok rozhodnutia a nie jeho odôvodnenie.

22.6. Napokon, v ktorej časti žalobou uplatneného nároku vznikol nárok na náhradu trov konania, sa nemožno dozvedieť ani z odôvodnenia doplnčacieho rozsudku o trovách konania z 29. marca 2022; odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania je absolútne zmatečné a nepreskúmateľné. V odôvodnení totiž okresný súd poukazuje na aplikáciu § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1 CSP o späťvzatí a zastavení konania; súd prvej inštancie odôvodňuje trovy zastaveného konania aplikáciou § 256 ods. 1 CSP. Súd prvej inštancie úplne mimo reality vytvorenej procesnou aktivitou strán sporu konštatuje, že konanie bolo zastavené pre správanie žalobcov (!), a že žalobcovia späťvzatím návrhu v prvej časti alternatívneho petitu zavinili zastavenie konania, a preto má žalovaný právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu (!).

22.7. Uvedené závery súdu prvej inštancie sú v rozpore s obsahom spisu; k dispozícii so žalobou zo

strany žalobkyne nedošlo, konanie nebolo zastavené, žaloba bola v časti uplatneného nároku zamietnutá (doplňacím rozsudkom z 11. mája 2021). Odvolací súd túto vadu rozsudku súdu prvej inštancie nenapravil a s odôvodnením nároku na náhradu trov konania ako trov zastaveného konania (celkom zrejme pochádzajúceho z iného rozhodnutia) sa plne stotožnil, keď poukázal na body 13. a 14. doplňacieho rozsudku, aj keď na inom mieste odôvodnenia (bod 42.) sa stotožňuje s dôvodmi, pre ktoré bola žaloba vo zvyšku zamietnutá (a nie konanie zastavené).

23. Dovolateľka súdom nižších inštancií, najmä odvolaciemu súdu vytkla, že v napadnutom rozhodnutí neuviedol, či petit žaloby posúdil ako alternatívny, eventuálny, alebo sa malo jednať o dva samostatné petit.

23.1. Súd prvej inštancie v rozsudku z 25. septembra 2020 v úvodnej časti odôvodnenia konštatuje, že žalobkyňa sa domáhala určenia vlastníctva k nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia a alternatívneho určenia, že jej patrí finančná náhrada za vyvlastnenie. V samotnom právnom posúdení už okresný súd uvádza, že v čase vyvlastnenia bola výlučnou vlastníčkou spornej nehnuteľnosti, a preto jej patrí náhrada za vyvlastnenie; súd prvej inštancie výrokom určil, že finančná náhrada za vyvlastnenie pozemku patrí žalobkyni; za spornú považoval otázku, kto bol vlastníkom spornej nehnuteľnosti v čase vyvlastnenia. Je zrejmé, že túto otázku považoval za otázku predbežnú, po vyriešení ktorej dospel k záveru, že náhrada za vyvlastnenie patrí žalobkyni (z dôvodu, že v čase vyvlastnenia bola vlastníčkou spornej nehnuteľnosti).

23.2. Od tohto právneho posúdenia a záveru sa súd prvej inštancie odklonil už v prvom doplňacom rozsudku, keď uvažoval o dvoch samostatných petitoch žaloby, a preto žalobu v (prvom) zo žalobných petitov zamietol.

23.3. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke posúdenia, akým spôsobom sa žalobkyňa domáhala uplatneného nároku (uplatnených nárokov) mlčí.

23.4. K petitu žaloby právna doktrína uvádza, že žalobný petit je spravidla jednoduchý, teda uplatňuje sa ním len jeden nárok, ktorý vyplýva z jedného skutkového stavu. V prípade, ak je uplatnených viac samostatných nárokov vyplývajúcich z jedného alebo viacerých skutkových stavov (často sa vyskytujúcich aj pri spojení vecí), ide o zložený petit. Osobitným druhom petitu sú uplatňované alternatívne a eventuálne nároky. Alternatívnym petitom žalobca prejavuje vôľu prijať namiesto žiadaného plnenia aj plnenie iné. Uplatní sa tam, kde podľa hmotného práva má právo voľby plnenia žalovaný (§ 451 OZ, § 327 ObZ). Ak žalovaný vykoná voľbu, už ju nemôže meniť a výrok rozsudku sa z alternatívneho mení na jednoduchý. V prípade, ak si žalovaný nezvolí alternatívu, súd vo výroku uloží obe alternatívne plnenia. Voľbu môže žalovaný uskutočniť až do núteného výkonu rozhodnutia. Eventuálny petit vyjadruje vôľu žalobcu prijať namiesto určitého plnenia iné (náhradné) v prípade, ak nastane nemožnosť plnenia (napr. pre neexistenciu vecí, nemožnosť vykonania konkrétnej práce). Eventuálnym plnením bude peňažná náhrada. Osobitným žalobným petitom je tiež prípad, ak ide o uplatnenie práva na splnenie povinnosti, ktorej splnenie je v hmotnoprávnej úprave vzájomne podmienené splnením inej povinnosti (§ 457 OZ). Medzi typické prípady patrí vzájomné vrátenie plnení zo zmluvy, ktorá zanikla v dôsledku odstúpenia od zmluvy. Znenie petitu musí zodpovedať synalagmatickému záväzku, tzn., že petit musí zohľadňovať vzájomnú podmienenosť plnení. Ak túto požiadavku petit nebude spĺňať, má to za následok stratu sporu. Teória civilného procesného práva rozoznáva aj tzv. alternatívu facultas. Ide o situáciu, keď žalobca v petite žaloby uvedie, že žiada žalovaného zaviazat' na plnenie určitého druhu, avšak je ochotný uspokojiť sa aj s plnením náhradným. Súd túto alternatívu facultas prevezme do enunciatu, teda výrokovej časti svojho rozhodnutia v rozsahu tohto alternatívneho splnomocnenia žalobcu (alternatíva facultas je vlastne alternatívne splnomocnenie pre žalovaného zo strany žalobcu, že sa žalovaný môže zbaviť svojej judikovanej povinnosti aj iným plnením). Exekúciu však v takýchto prípadoch bude môcť žalobca viesť len na primárne určený druh plnenia, nie na alternatívne splnomocnenie dané žalovanému (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s.).

23.5. Vo vzťahu k výroku rozhodnutia rovnaký doktrínálny zdroj uvádza, že žalobca môže uplatniť v konaní svoj nárok aj žalobou s tzv. eventuálnym petitom, pri ktorom sa domáha tzv. primárnym petitom nepeňažného plnenia (napr. vydania veci) a pre prípad, že súd v konaní zistí jeho nemožnosť, domáha sa tzv. subsidiárnym petitom plnenia peňažného. Pri tomto type žalobného petitu jeden petit vylučuje druhý. Preto súd prvotne posudzuje možnosť vyhovieť primárnemu petitu. Ak je to možné, vyhovie mu a o subsidiárnom petite nekoná, ani o ňom nerozhoduje. Ak však primárnemu petitu vyhovieť nemožno, musí ho súd vo výroku zamietnuť a zároveň rozhodne o petite eventuálnom. V prípade alternatívneho petitu, pri ktorom sú požadované plnenia rovnocenné, je súd viazaný žalobným návrhom a musí rozhodnúť o každej časti žalobného petitu s prihliadnutím na skutkové zistenia a obsah záväzku (§ 561 ods. 1 OZ). Alternatívny záväzok je možné splniť viacerými spôsobmi, pričom rozhodnutie súdu je závislé od toho, ktorá zmluvná strana (veriteľ alebo dlžník) má právo voľby, a či už došlo k výberu plnenia. Ak má právo voľby dlžník a ani v priebehu súdneho konania svoju voľbu nevykonal, uloží mu súd vo výroku povinnosť na alternatívne plnenie, teda že je napr. povinný vydať žalobcovi vec alebo podľa svojej voľby mu zaplatiť určitú peňažnú sumu.

23.6. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd uvádza, že súd posudzuje žalobu podľa jej obsahu; uvedenie v žalobe, že žalobkyňa sa domáha rozhodnutia alternatívne, neznamená, že žalobca domáha, aby súd posúdil, či ide o jednoduchý, zložený, alternatívny alebo eventuálny petit; jeho posúdenie uplatneného nároku má dopad aj na ďalší procesný postup pri rozhodovaní vrátane posudzovania priznania trov konania tejto procesnej strane. Ak tak súdy nižších inštancií nepostupovali a ich rozhodnutia v tomto smere mlčia, zaťažili svoje rozhodnutia vadou nepreskúmateľnosti.

23.7. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd posudzujúc dovoláciu námietku konštatuje existenciu vady zmätočnosti spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

24. Dovolateľka tak opodstatnene namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý jej mal znemožniť uskutočňovanie patriacich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP); konštatovanie zmätočnej vady má za následok postup podľa § 449 ods. 1 CSP.

25. Vo vzťahu k zmätočným vadám dovolací súd ako obiter dictum uvádza, že dovolateľka v podanom dovolaní poukazuje na skutočnosť, že senáty Krajského súdu v Nitre nerozhodujú v obdobných veciach jednotne a iné senáty určili právo „do minulosti“. Označila konania vedené pod sp. zn. 7Co/212/2019, 12Co/262/2018, 12Co/145/2019 a 12Co/14/2020.

25.1. Na tomto mieste dáva dovolací súd do pozornosti závery vyplývajúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 289/2017, podľa ktorých „súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátu) toho istého súdu, a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu právneho štátu.“

26. Žalobkyňa podané dovolanie odôvodnila aj s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP; tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; pre prípad, že ňou označené rozhodnutie odvolacieho súdu doposiaľ ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu nepredstavuje, uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Nastolila právnu otázku, či je daný naliehavý právny záujem na určení, že žalobkyňa bola v čase právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom spornej nehnuteľnosti.

26.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

26.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako a j procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o otázku právnu, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil rozhodnutie napadnuté odvolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napr. sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

26.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd, b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018), c) uviesť rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

26.4. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), je povinnosťou dovolateľa a) konkretizovať právnu otázku, b) uviesť, ako ju odvolací súd riešil a c) uviesť, ako mala byť otázka správne právne riešená.

26.5. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

26.6. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho dokazovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

26.7. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP vôbec musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

27. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberá tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobkyňa v podanom dovolaní vôbec nastolila právnu otázku, resp. nou nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom uzavrel, že dovolateľkou nastolená právna otázka je právnou otázkou, ktorú odvolací súd riešil, a

na riešení ktorej založil svoje rozhodnutie. Súd prvej inštancie vo vzťahu k žalobkyni žalobu zamietol v časti, ktorou sa domáhala určenia vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti v čase rozhodnutia o vyvlastnení, rozhodnutie založil na konštatovaní, že žalobkyňa v tejto časti žaloby nesleduje zosúladienie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie a otázka vlastníckeho práva sa posudzovala ako otázka predbežná. Súd prvej inštancie tak v zásade vyslovil, že žalobkyňa nemá právny záujem na požadovanom určení. Odvolací súd si tieto závery súdu prvej inštancie v plnom rozsahu osvojil, k týmto záverom nič nedodal. Vzhľadom ku skutočnosti, že rozhodnutie súdu prvej inštancie a potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu tvoria kompletizujúcu jednotu, záver okresného súdu o absencii naliehavého právneho záujmu je právnou otázkou, na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie.

28. Dovolateľka poukázala na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. 1Cdo/121/2022. V uvedenom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že „možno dodať, že zo žiadneho ustanovenia ani judikatúry nevyplýva, že naliehavý právny záujem je daný nevyhnutne len v situácii, ak sa určovacím výrokom sleduje zosúladienie zápisu vo verejnom registri a skutočného stavu; je to totiž len jeden z možných prípadov, keď je naliehavý právny záujem daný, avšak nie jediný.“ Dovolací súd dodal, že argument odvolacieho súdu, že sťažovateľka nesleduje zosúladienie zápisu vo verejnom registri so skutočným stavom, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou o plnenie, nie je dostatočne odôvodnený, pokiaľ súd neuvedie, o akú žalobu o plnenie má íť.

28.1. Najvyšší súd v citovanom rozhodnutí vo vzťahu k naliehavému právnemu záujmu poukázal aj na závery vyplývajúce z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/112/2004, 4Cdo/49/2003, n a judikát Najvyššieho súdu SR z 1. apríla 1994, č. 40/1996 ZSP a rozhodnutie R 72/1972.

28.2. Dovolací súd v prejednávanej veci upriamuje pozornosť na skutočnosť, že rozhodnutiu sp. zn. 1Cdo/121/2022 predchádzalo uznesenie z 27. januára 2021 sp. zn. 1Cdo/36/2020, ktorým dovolanie odmietol s tým, že dovolateľkou označené otázky nekorešpondovali s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; otázkou zásadného právneho významu bola otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania; jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia viacerých podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci.

28.3. Proti uzneseniu sp. zn. 1Cdo/36/2020 bola podaná ústavná sťažnosť, o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom z 1. júna 2022 sp. zn. II. ÚS 482/2021, v ktorom konštatoval nasledovné:

„Možno dodať, že zo žiadneho ustanovenia ani judikatúry nevyplýva, že naliehavý právny záujem je daný nevyhnutne len v situácii, ak sa určovacím výrokom sleduje zosúladienie zápisu vo verejnom registri a skutočného stavu; je to totiž len jeden z možných prípadov, keď je naliehavý právny záujem daný, avšak nie jediný. Je pravdou, že otázka naliehavého právneho záujmu, teda potreba určovacieho rozsudku, sa skúma vo vzťahu k aktuálnemu právnemu stavu, resp. k aktuálnej právnej neistote, čo však nebráni ani minulému určení, pokiaľ má toto minulé určenie význam aj pre súčasné právne vzťahy. Argumentovať gramatickým časom právnej normy, teda tým, že zákon hovorí o tom, „či tu právo je alebo nie je“, a nie o tom „či tu právo bolo alebo nebolo“, je v rozpore s účelom naliehavého právneho záujmu, ale aj všeobecne v rozpore s právom na súdnu ochranu, ktorú sú sudy povinné poskytnúť osobe, ktorá sa naň obrátila. Ústavný súd je oboznámený s tým, že obmedzenie určenia do minulosti sa objavilo aj v slovenskej judikatúre (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/32/98 a sp. zn. 2Cdo/131/2006), avšak argumentáciu o paušálnej nemožnosti určenia minulej udalosti považuje za nesprávnu a nevyplývajúcu zo žiadneho zákonného ustanovenia. Prístup pripúšťajúci aj určenie niečoho minulého potom korešponduje aj s nemeckým prístupom pripúšťajúcim ako predmet určenia aj minulé právne vzťah, pokiaľ z neho vyplývajú právne následky pre súčasné alebo budúce právne postavenie, ak existuje súčasný záujem na určení minulého právneho vzťahu [Foerste, U., In: Musielak, H. J., Voit, W. a kol. Zivilprozessordnung mit Gerichtsverfassungsgesetz. Kommentar, 18. vydanie, Verlag Franz Vahlen,

Mnichov, 2021, s. 904, ROSENBERG L., SCHWAB, K. H., GOTTWALD, P. Zivilprozessrecht. 16. Aufl. München: C. H. 13 Beck, 2004, § 90, marg. č. 16., rozhodnutia nemeckých súdov napr. BGH NJW-RR 2016, 1404, Rn 13; BAG NJW 2020, 1613, Rn 13. Určenie minulého vzťahu nevylučuje ani česká doktrína (B. Dvořák in LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až § 250)). Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 326) a česká súdna prax; ako príklad určenia minulej právnej skutočnosti sa uvádza určenie, že poručiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom veci (R 61/01), resp. že bol členom družstva alebo nájomcom bytu (SoJ 103/07, NS ČR 29 Cdo 208/2005)].“

28.4. V nadväznosti na uvedené konštatovania formuloval svoje závery aj dovolací súd v rozhodnutí z 27. júna 2023 sp. zn. 1Cdo/121/2022, na ktoré poukazovala dovolateľka, viazaný právnym názorom ústavného súdu v zrušujúcom náleze (sp. zn. II. ÚS 482/2021).

28.5. Po oboznámení sa s rozhodnutím sp. zn. 1Cdo/121/2022 dovolací súd zdôrazňuje, že v označenej veci išlo o obdobný (takmer totožný) skutkový stav; rovnako ide o nárok vyplývajúci z tvrdenej neplatnosti kúpnej zmluvy (resp. odstúpenia od nej) a v súvislosti s rozhodnutím o vyvlastnení nehnuteľnosti, keď v dôsledku vyvlastnenia neboli v čase rozhodovania súdu vlastními pôvodný vlastník a ani nadobúdateľ na základe kúpnej zmluvy, ale vlastníkom bol v dôsledku vyvlastnenia MH Invest s. r. o. Podstatné tiež je, že účelom žaloby vo veci, v ktorej dovolací súd rozhodol uznesením sp. zn. 1Cdo/121/2022, bolo v konečnom dôsledku určiť, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie spornej nehnuteľnosti (rovnako ako v prejednávanej veci).

28.6. Záver ústavného súdu vyslovený v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 289/2017 o tom, že súd má poznať vlastnú judikatúru (aj rozhodnutia iných senátov toho istého súdu), platí aj pre dovolací súd.

28.7. Aj vzhľadom na uvedené dovolací súd v prejednávanej veci nezistil dôvod, pre ktorý by sa odklonil od záveru vysloveného vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení ako bol vyslovený v uznesení sp. zn. 1Cdo/121/2022, podľa ktorého zo žiadneho ustanovenia ani judikatúry nevyplýva, že naliehavý právny záujem je daný nevyhnutne len v situácii, ak sa určovacím výrokom sleduje zosúladenie zápisu vo verejnom registri a skutočného stavu; je to totiž len jeden z možných prípadov, keď je naliehavý právny záujem daný, avšak nie jediný. Uvedeným rozhodnutím dovolací súd rozhodol dňa 27. júna 2023, a teda neskôr, ako vo veci rozhodol odvolací súd dovolaním napadnutým rozsudkom (26. apríla 2023).

28.8. Na nastolenú dovoláciu otázku, či je daný naliehavý právny záujem na určení, že žalobkyňa bola v čase právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení vlastníkom spornej nehnuteľnosti, dovolací súd odpovedá nasledovne: Nie je vylúčené, aby bol naliehavý právny záujem daný aj vtedy, ak sa strana sporu domáha určenia vlastníckeho práva ku konkrétnemu dátumu (čo aj do minulosti), keď to odôvodňujú osobitné okolnosti danej veci.

28.9. Osobitnou okolnosťou v danom prípade je existencia rozhodnutí o vyvlastnení a o tom, že náhrada za vyvlastnenie bude vyplatená tomu, kto preukáže, že ku dňu vyvlastnenia bol vlastníkom nehnuteľnosti.

29. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

30. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie dovolateľky v časti namietajúcej zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP, ale aj vadu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

31. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ako aj

doplnacie rozsudky súdu prvej inštancie z 11. mája 2021 a 29. marca 2022, trpiace rovnakými vadami a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu (§ 449 ods. 2 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.